

در آستانه بهار پرطراوت، فرارسیدن سال نور را تبریک و تهنیت عرض نموده و آرزو داریم سالی سرشار از شادکامی، تلاش و موفقیت در پیش رو داشته باشید.

« سال نو مبارک »

**ضمیمه این شماره بولتن هفتگی
"ویژه نامه مقالات اقتصادی"**

دومین شماره ویژه‌نامه مقالات اقتصادی بولتن هفتگی کمیته ایرانی با عنوان "هشدار بر آثار تصحیح قیمت حامل‌های انرژی" به قلم "دکتر محمد مهدی بهکیش" دبیرکل کمیته ایرانی ICC منتشر شد.

این مقاله را همچنین می‌توانید در سایت دنیای اقتصاد به نشانی www.donya-e-eqtasad.com و همچنین سایت رستاک www.rastak.com بخوانید.

در این شماره می‌خوانید:

- از سوی کمیته ایرانی ICC برگزار شد؛ سمینار "مدیریت دارایی‌ها - بدهی‌ها و ترازنامه"
- "هشدار بر آثار تصحیح قیمت حامل‌های انرژی": ویژه‌نامه مقالات اقتصادی، ضمیمه این شماره بولتن هفتگی
- اجلاس کمیسیون محیط زیست و انرژی کمیته ایرانی ICC برگزار شد
- نتایج آخرین نظرسنجی ICC و Ifo نشان می‌دهد: آسیا، پیشگام بهبود اوضاع اقتصادی
- تعیین زمان برگزاری اجلاس کمیسیون حمل و نقل و خدمات پشتیبانی اتاق بازرگانی بین المللی (ICC)
- دومین دوره آموزشی "داوری تجاری بین المللی"
- فراخوان سمینار "نقش فناوری اطلاعات در توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و اثر آن در افزایش سودآوری بنگاه‌های بزرگ"
- معرفی کتاب:
- نقش فورواردر در حمل و نقل بین المللی

☒ ویژه‌نامه مقالات اقتصادی، شماره ۲، اسفند ماه ۱۳۸۸

**از سوی کمیته ایرانی ICC برگزار شد؛
سمینار "مدیریت دارایی‌ها - بدهی‌ها و مدیریت ترازنامه"**

سمینار مدیریت دارایی‌ها - بدهی‌ها و مدیریت ترازنامه از سوی کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین المللی (ICC) روز دوشنبه ۱۷ اسفند ماه

۱۳۸۸ در محل اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کمیته ایرانی ICC "دکتر محمد مهدی بهکیش" دبیرکل کمیته ایرانی ICC با تأکید بر اهمیت توجه به مکانیسم‌های مدیریت بنگاه‌ها در شرایط بحران خاطر نشان کرد: «در حال حاضر، شرایط و اوضاع اقتصادی با نوسانات بسیاری روبرو شده است. این نوسانات یکی از عوامل اصلی بروز مشکلات و چالش‌هایی است که امروز بنگاه‌ها با آن مواجه هستند و مدیریت در چنین فضای

پرنوسانی را بسیار دشوارتر از قبل ساخته است. »

دکتر بهکیش با تأکید بر اینکه در چنین شرایطی، نقش ICC مهمتر و تعیین کننده تر از قبل خواهد بود، عنوان کرد: «ICC از ابتدای تأسیس، ۳ برنامه اصلی را در دستور کار خود قرار داده است که عبارتند از سیاستگذاری تجاری، ایجاد مقررات از جمله اعتبارات اسنادی و ضمانت نامه ها و همچنین اداره بزرگترین داوری تجاری در دنیا.»

دبیر کل کمیته ایرانی ICC تصریح کرد: «جهانی شدن پدیده ای غیر قابل برگشت است و هر چه به این پدیده نزدیکتر شویم، ریسک ها افزایش خواهد یافت. بحران مالی اخیر ناشی از وقوع این ریسک ها در سطح جهان بود که اکنون کنترل و مدیریت آن به امری دشوار تبدیل شده است. ICC می کوشد در این فضای نامطمئن و پرنوسان، حضور و نقش خود را به عنوان نماینده بخش خصوصی جهان به بهترین شکل، ایفا کند.»

دکتر بهکیش با تأکید بر اهمیت نقش ICC در شرایط کنونی بحران مالی جهانی گفت: «زمانی سرمایه تنها در درون مرزها جابجا می شد در نتیجه کنترل بر جریان سرمایه به راحتی امکانپذیر بود اما امروز پیشرفت فن آوری ها موجب شده است که انتقال سرمایه تنها با یک کلیک بر کامپیوتر میسر شود. پیشرفت تکنولوژی از طرفی موجب تسریع و تسهیل جریان تجارت شده ولی از طرف دیگر مجموعه ای از ریسک ها را با خود به همراه آورده است. به این ترتیب با فراگیر شدن روند جهانی شدن، ریسک ها بیشتر می شود و در نتیجه مدیریت

ریسک بیشتر اهمیت می یابد. پس از گذشت حدود یکسال از بحران مالی، تمام دولت ها به شدت به سمت حمایت گرایي حرکت کردند. در این میان، اتاق بازرگانی بین المللی (ICC) منافع بلندمدت کسب و کار را در اجتناب از اعمال سیاست های حمایت گرایانه اعلام کرد و توانست گام های موفق در این زمینه بردارد و در نشست های G20 و G7 مشارکت فعالانه ای را سازماندهی نماید.»

وی در بخش دیگری از سخنان خود تأکید کرد: «اگر بازارهای داخلی را به شکل آزاد به بازارهای جهانی متصل نکنیم، این اتفاق به خودی خود روی می دهد و در این صورت کنترل و هدایت آن در مسیر صحیح دشوارتر خواهد بود. حرکت با برنامه ریزی قطعاً می تواند شرایط بهتری را فراهم آورد تا بتوان از فرصت های جهانی شدن به بهترین نحو بهره برداری کرد و منتفع شد.»

در ادامه این سمینار، "دکتر محمداسماعیل فدایی نژاد" دبیر کمیسیون خدمات مالی کمیته ایرانی ICC، خاطرنشان کرد: «حرکت از آینده ای مطمئن به طرف عدم اطمینان در قرن گذشته مسئله ریسک را جزء لاینفک هر کسب و کاری قرار داد.»

سرعت و حجم تغییرات در بخش های اقتصادی در سالیان اخیر پدیده جدیدی را به نام ابهام به عدم اطمینان قبلی اضافه نمود. پدیده ابهام که در بخش های اقتصادی و مالی اثرگذار است، شرکت ها و سازمان ها را در چند سال اخیر به چالش کشیده است و کم و بیش مقهور خود کرده است. حال ما در این فضا باید به صورت منطقی بر سازمان مدیریت نموده و ویژگی های پدیده ابهام را شناسایی و این تهدید را به فرصت مناسب تبدیل کنیم. در چنین حالتی شناسایی ریسک هایی که اطرافمان وجود دارد یک ضرورت محسوب می شود.»

وی هدف مدیریت ریسک را کنترل پیامدهای نامطلوب ناشی از تحمل ریسک و اطمینان از دستیابی به فواید پذیری ریسک بیان کرد و یادآور شد: مهمترین جزء مدیریت ریسک، اندازه گیری ریسک است، ریسک مفهوم کیفی است و به عدم اطمینان نسبت به انتظارات در آینده اشاره دارد. اگر این عدم اطمینان، کمی شود، قیمت گذاری دارایی های مالی امکانپذیر می شود.

دکتر فدایی نژاد در ادامه به بیان ابزارهای مدیریت ریسک نظیر دیرش اوراق قرضه، مدل میانگین واریانس، مدل قیمت گذاری دارایی های سرمایه ای، مدل های چندعاملی، مدل اختیار معامله بلک - شولز و ... پرداخت.

وی با تأکید بر اهمیت مدیریت دارایی ها و بدهی ها خاطرنشان کرد: این نوع مدیریت مجموعه ای از ابزارها و روش های خاص می باشد که ضمن تحت کنترل قرار دادن ریسک ها، به هدف افزایش ارزش (Value Maximization) و افزایش ثروت سهامداران توجه می نماید.

وی در ادامه با اشاره به ریسک نقدینگی و ریسک نرخ بهره چگونگی ارزیابی و نحوه بکارگیری آنها را در بحث مدیریت دارایی ها و بدهی ها تشریح کرد.

دکتر فدایی نژاد، مدیریت ریسک نرخ بهره، مدیریت ریسک نقدینگی، مدیریت سرمایه و مدیریت سرمایه گذاری ها را چهار هدف اهداف کلان مدیریت دارایی ها و بدهی ها عنوان کرد و به توضیح وظایف مدیریت دارایی ها و بدهی ها، ریسک نرخ بهره، ریسک و بازده، کنترل مؤثر ریسک نرخ بهره، مدیریت ریسک نقدینگی و ... پرداخت.

در ادامه این سمینار، "دکتر محمدعلی سهمانی" عضو هیأت مدیره بانک مسکن، به تشریح مدیریت ترازنامه با تأکید بر نظام بانکی پرداخت. وی خاطرنشان کرد: با توجه به تغییر روش بانکداری از بسط اقلام ترازنامه به طرف تمرکز بر نرخ های بازده سرمایه و کنترل ریسک، نیاز به دانش مدیریت ترازنامه و همچنین مدیریت دارایی ها و بدهی ها برای پاسخگویی به دینفعان به صورت یک الزام مطرح گردد.

وی نکات مطرح در ترازنامه، محدودیت ها و نارسایی های ترازنامه، کاربردهای ترازنامه در حوزه های گوناگون و مدیریت ریسک و مدیریت دارایی ها و بدهی ها را با تأکید بر نظام بانکی، تشریح کرد.

در پایان این سمینار، جلسه پرسش و پاسخ برگزار شد.

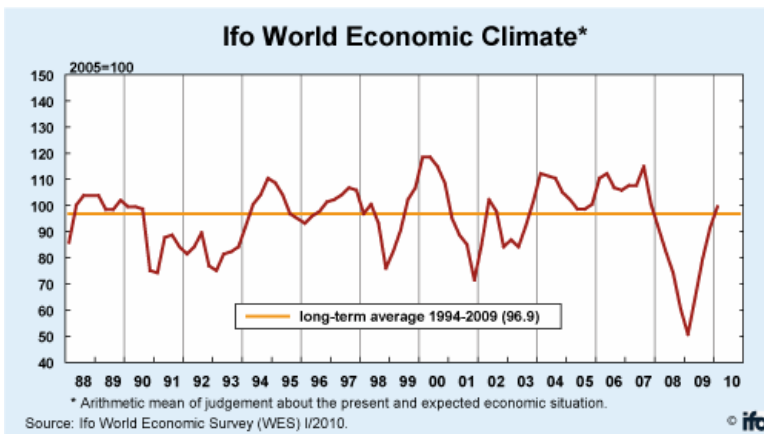
اجلاس کمیسیون محیط زیست و انرژی کمیته ایرانی ICC برگزار شد

اجلاس کمیسیون محیط زیست و انرژی کمیته ایرانی ICC روز چهارشنبه ۱۹ اسفندماه ۱۳۸۸ در محل اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران برگزار شد. به گزارش روابط عمومی کمیته ایرانی ICC، در این نشست، "دکتر نرسی قربان" دبیر کمیسیون محیط زیست و انرژی کمیته ایرانی به ارائه گزارشی در خصوص اقدامات انجام شده در سال ۱۳۸۸ پرداخت. در ادامه، تحولات انرژی و محیط زیست مورد بررسی قرار گرفت و اعضای کمیسیون پیشنهادات خود را در رابطه با برنامه های کمیسیون در سال ۱۳۸۹ مطرح کردند.

جزئیات گفتگوهای این نشست در شماره های بعدی بولتن به اطلاع خواهد رسید.

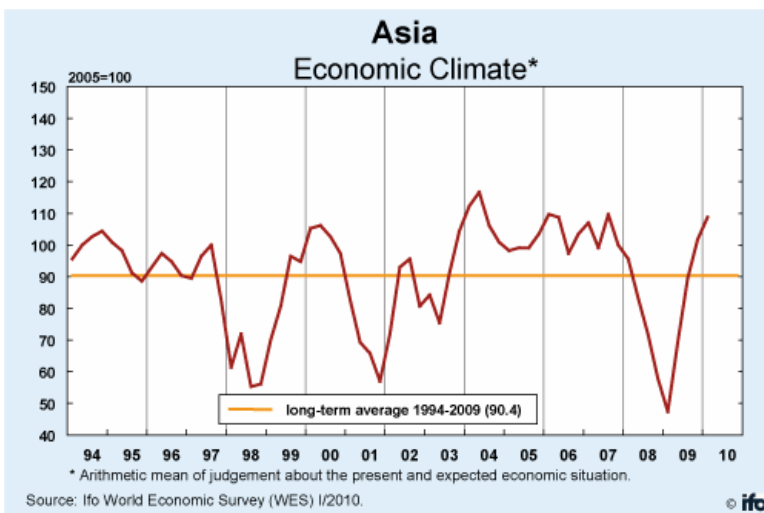
نتایج آخرین نظرسنجی ICC و Ifo نشان می دهد: آسیا، پیشگام بهبود اوضاع اقتصادی

به دنبال آشکار شدن نشانه های اولیه از بهبود اوضاع اقتصادی در آسیا، شاخص وضعیت اقتصاد جهان برای چهارمین بار پیاپی، در سه ماهه نخست سال ۲۰۱۰ افزایش یافت و بار دیگر امید به دستیابی به شرایط مطمئن در سال ۲۰۱۰ را تقویت کرد. اما علی رغم افزایش شاخص ها، با وجود آمار بیکاری گسترده در سراسر نقاط جهان، نگرانی اقتصاددانان همچنان به قوت خود باقیست.

به گزارش روابط عمومی کمیته ایرانی ICC، نتایج نظرسنجی اخیر اتاق بازرگانی بین المللی (ICC) و مؤسسه Ifo مونیخ حاکی است که شاخص وضعیت اقتصاد جهانی در سه ماهه اول سال ۲۰۱۰، به میزان ۸/۱ واحد صعود کرد و از رقم ۹۱/۴ به ۹۹/۵ واحد رسید. به این ترتیب شاخص وضعیت اقتصاد جهانی از میانگین بلندمدت خود در فاصله سال های ۱۹۹۱ تا ۲۰۰۹ میلادی، پیشی گرفت. در طی این سال ها، میانگین شاخص مذکور، ۹۶/۹ برآورد

شده بود. این نظرسنجی از ۱۰۵۷ اقتصاددان در ۹۴ کشور جهان انجام شده است. بر اساس این گزارش، "نرخ بالای بیکاری" و "افزایش بدهی های دولتی" در بسیاری کشورها همچنان مهمترین مشکل موجود است و برای دستیابی به رشد پایدار، اقتصاد جهانی ناگزیر به آغاز حرکت های یکپارچه و منسجم در سطح بین المللی است.

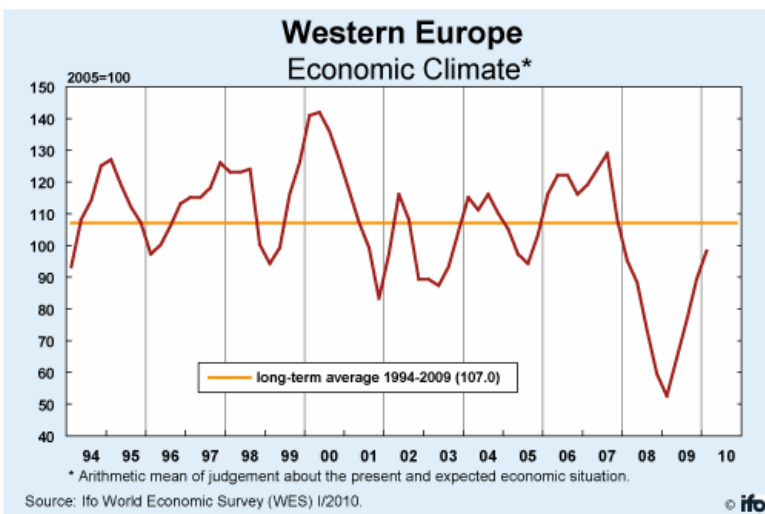

آسیا، پیشگام بهبود شرایط بحرانی نتایج بدست آمده به تفکیک مناطق جغرافیایی جهان نشان می دهد که کشورهای منطقه آسیا همچنان پیشگام جریان بهبود وضعیت اقتصادی هستند و بالاترین سطح ثبات هم اکنون در اقتصادهای آسیایی دیده می شود. این گزارش ارزیابی می کند که اوضاع کنونی اقتصادی در کشور چین در سطح مطلوبی قرار دارد به علاوه این وضعیت در کشورهای هنگ کنگ، ویتنام و هند مثبت ارزیابی می شود. پیش بینی ها نشان

می دهد که اقتصادهای چین و هند امسال به طور قابل توجهی رشد خواهند کرد.

وضعیت اخیر اقتصاد کشورهای فیلیپین، کره جنوبی و مالزی در مقایسه با گزارش قبلی منتشر شده، ارتقا یافته است. در مورد کشور ژاپن، هرچند که پیش بینی برای این کشور، بسیار خوش بینانه است وضعیت کنونی اقتصاد ژاپن در شرایط

ضعیفی قرار دارد.

خوش بینی در اروپای غربی و امریکای شمالی

شاخص وضعیت اقتصادی در اروپای غربی نیز به طور قابل توجهی بهبود یافته و پیش بینی ها حاکی از تداوم این روند در کشورهای این حوزه است اما این نشانه ها در تمامی کشورهای این حوزه وجود ندارد. شاخص وضعیت اقتصادی در کشورهای فرانسه، یونان و اسلوانی بدتر شده است و شرایط نامطلوبی از ایرلند، اسپانیا و پرتغال گزارش شده است. در این میان، پیش بینی ها شرایط بهتری را برای هلند، بلژیک، انگلستان و ایرلند نشان می دهند.

در کانادا و ایالات متحده امریکا نیز شاخص وضعیت اقتصادی برای چهارمین بار پیاپی بهبود یافت، هر چند که به خصوص در امریکا، عملکرد اقتصادی در حال حاضر با نمره پایینی ارزیابی می شود.

این گزارش می افزاید که شرایط اقتصادی در بیشتر کشورهای حوزه اروپای مرکزی و شرقی همچنان ضعیف می باشد. به خصوص آمار نامطلوبی از کشورهای رومانی، استونی و لیتوانی گزارش شده است. به علاوه شرایط دشوار اقتصادی همچنان در بلغارستان وجود دارد.

در کشورهای امریکای لاتین ارزیابی انجام شده در دوره بررسی، بسیار بهتر از دوره قبل بوده و پیش بینی های شش ماهه آتی حاکی از تداوم این روند است. وضعیت اقتصادی بویژه در کشورهای برزیل، شیلی، پرو و اروگوئه، مطلوب ارزیابی شده است.

گروه ۲۰ و گسترش همکاری های جهانی

در پاسخ به یک پرسش در این تحقیق در خصوص تأثیر فعالیت گروه ۲۰ در گسترش همکاری های اقتصاد جهانی، بیشتر اقتصاددانان مورد تحقیق بر این باورند که سیاست های گروه ۲۰ می تواند فرصت های مهم بسیاری را برای کسب و کار جهان به ارمغان بیاورد و از سوی دیگر موجب تقویت همکاری ها در سطح بین المللی است.

تعیین زمان برگزاری اجلاس کمیسیون حمل و نقل و خدمات پشتیبانی ICC

اجلاس کمیسیون حمل و نقل و خدمات پشتیبانی اتاق بازرگانی بین المللی (ICC) روز ۹ ژوئن ۲۰۱۰ در مرکز اصلی اتاق بازرگانی بین المللی (ICC) در پاریس برگزار می شود.

جزئیات برگزاری این نشست، متعاقباً اعلام می شود.

دومین دوره آموزشی "داوری تجاری بین المللی" توسط ICC برگزار می شود

دومین دوره آموزشی "داوری تجاری بین المللی" روزهای ۲۰-۱۷ ماه می ۲۰۱۰ توسط اتاق بازرگانی بین المللی با همکاری مؤسسه قوانین کسب و کار جهانی در مقر اصلی ICC در پاریس برگزار می شود.

شرکت کنندگان با تجربه و تخصص در زمینه داوری تجاری بین المللی فرصت خواهند داشت تا از طریق شرکت در موارد داوری پیچیده تحت مقررات ICC مهارت های خود را تقویت کنند. این سمینار دومین دوره آموزشی پیشرفته با موضوع داوری تجاری بین المللی است که به دو زبان انگلیسی و فرانسه برگزار می شود. در جریان این سمینار، یک مورد آزمایشی

طرح می شود و شرکت کنندگان با پرداختن به رویه داوری شامل مجموعه ای از شرایط پیچیده، از نظرات و دیدگاه های جمعی از داوران برجسته جهانی بهره مند و از مطالب فنی و کاربردی آرایه شده استفاده می کنند. هدف اصلی از برگزاری این دوره آموزشی، بررسی رویکردهای متفاوت داوری تجاری چندجانبه در عرصه جهانی از دیدگاه داوران مشهور بین المللی است. این جلسات برای استفاده حقوقدانان، مشاوران، داوران، قانونگذاران، دانشگاهیان و هیأت های حل اختلاف طراحی شده است و شرکت کنندگان را قادر می سازد با استفاده از مباحث آموزشی مطرح در جلسات مربوطه، دانش کاربردی خود را در زمینه داوری و دادرسی تجاری بهبود بخشند.

"**آنتونیو کریولارو (Antonio Crivellaro)**" مدیر دومین دوره آموزشی داوری تجاری بین المللی PIDA گفت: در دوره های آموزشی PIDA به عنوان سخنران یا مدیر همکاری کرده ام و موضوعی که در همه آنها دیده می شود تقویت دانش و اطلاعات هر دو گروه شرکت کننده و سخنران در این دوره هاست.

وی یادآور شد: دومین دوره آموزشی داوری تجاری بین المللی PIDA فرصت فوق العاده ای برای گروه های شرکت کننده از مناطق مختلف با فرهنگ های حقوقی گوناگون است.

مدیر دومین دوره آموزشی داوری تجاری بین المللی PIDA افزود: بحث و گفتگو در چنین چارچوب پیچیده از قوانین و شیوه های داوری بین المللی برای حل اختلافات تجاری، موجب تعامل بیشتر در زمینه های اساسی و رویه های قانونی داخلی و بین المللی خواهد شد. حقوقدانان جوان بین المللی نباید چنین فرصت هایی را از دست بدهند.

روش تدریس در جلسات این دوره آموزشی به ترتیب زیر می باشد:

- بررسی و مطالعه نمونه پرونده داوری در قالب تشکیل گروههای کاری با حضور حداکثر ۱۰ نفر در هر گروه
- ارائه مطالب کاربردی توسط کارشناسان بنام در حوزه داوری تجاری بین المللی و حقوقدانان اتاق بازرگانی بین المللی (ICC)
- برگزاری جلسات پرسش و پاسخ و بحث و تبادل نظر میان دانشجویان و اساتید

در این دوره نزدیک به ۵۰ شرکت کننده از کشورهای مختلف گردهم می آیند. جهت کسب اطلاعات بیشتر و ثبت نام به آدرس اینترنتی <http://www.iccwbo.org/events/registrationrol.aspx?CodeICMS=S1014> مراجعه نمایید.

فراخوان سمینار

نقش فناوری اطلاعات در توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و اثر آن در افزایش سودآوری بنگاه‌های بزرگ

۲۲ اردیبهشت ماه ۱۳۸۹

به اطلاع می‌رساند کمیسیون تجارت الکترونیکی، فن‌آوری اطلاعات و مخابرات (EBITT) کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) در نظر دارد سمینار " نقش فناوری اطلاعات در توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و اثر آن در افزایش سودآوری بنگاه‌های بزرگ " را برگزار کند.

▪ سخنران: دکتر شهریار پورآذین

▪ زمان: چهارشنبه، ۲۲ اردیبهشت ماه ۱۳۸۹

ساعت: ۸:۳۰ الی ۱۲:۳۰

▪ محل برگزاری: خیابان طالقانی شماره ۲۵۴، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، طبقه هشتم، سالن اجتماعات

▪ ارتباط با دبیرخانه: تلفن ۸۸۳۰۶۱۲۷ فکس ۸۸۳۰۸۳۳۰ ای-میل ICCIran@icc-iran.com

از علاقمندان دعوت می‌شود برای نام‌نویسی در سمینار فوق، هزینه شرکت در سمینار (مبلغ ۶۰۰,۰۰۰ ریال برای اعضای کمیته ایرانی و ۸۰۰,۰۰۰ ریال برای غیر اعضا) را حداکثر تا تاریخ دوشنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۳۸۹ به شماره حساب ۱۵۵۰۰۵۰۰۹۲ کد شناسه ۱۰۱۶/۶۰ نزد بانک ملت شعبه وزارت نفت (کد ۶۳۲۵/۵) به نام کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌المللی واریز و اسامی شرکت‌کنندگان را به همراه تصویر فیش واریزی به دبیرخانه کمیته ایرانی ارسال کنند. برنامه سمینار و بروشور مرتبط با آن در سایت کمیته ایرانی ICC (www.icc-iran.com)، بخش سمینارهای آموزشی، در دسترس می‌باشد.

عناوین مباحث این سمینار عبارتند از:

۱. فناوری اطلاعات به عنوان صنعت غیرآلاینده و پاک در جهت توسعه پایدار
۲. فناوری اطلاعات و اثر آن بر جبران فاصله فقیر و غنی از نظر سازمان ملل متحد
۳. فناوری اطلاعات در خدمت ایجاد مدیریت چابک، کارآمد و انعطاف پذیر
۴. فناوری اطلاعات و کمک به ایجاد خدمات با کیفیت و موفق در رقابت با خدمات سنتی
۵. نمونه‌های موفق از استفاده از فناوری اطلاعات و ایجاد ثروت از طریق بنگاه‌های کوچک
۶. محاسبه تخمینی بهای راه اندازی یک بنگاه کوچک بر بستر فناوری اطلاعات
۷. نقش بنگاه‌های بزرگ در کاهش بهای ایجاد بنگاه‌های کوچک از طریق شراکت در سود (شراکت در ایجاد مراکز داده‌های بزرگ با ضرایب امنیتی بال و فروش خدمات میزبانی وب، ایجاد بستره پرداخت‌ها از طریق انواع پول الکترونیکی و برداشت سهم از پرداخت‌ها، سرمایه گذاری در ایجاد خدمات خصوصی مشاور و پیمانکار برای راه اندازی سریع بنگاه‌ها، خرید و معامله حقوق فکری صاحبان بنگاه‌های کوچک و رساندن این شرکت‌ها به بازار بورس، اهمیت آموزش صاحبان بنگاه‌های کوچک برای افزایش کارایی و بهینه سازی عملیات)
۸. نحوه کسب درآمد از طریق ابربنگاه‌ها (فروشگاه‌های مجازی برای شبکه توزیع، ارزیابی اطلاعات و آمایش تحلیلی آنی و پویا، سامانه‌های مدیریت تبلیغ برای مراکز داده‌ها و میزبانان وب)
۹. مدیریت مسایل فنی و اجرایی مخصوص بازار ایران (مجوزهای نرم افزاری، استفاده از متن بازها، نحوه ارتباط مقررات تجارت الکترونیکی کشور و سایر کشورها، ویروس‌ها و بدافزارها)

" نقش فورواردر در حمل و نقل بین المللی "

با همکاری: محمود رستم افشار، محمد نبی جوانمردی، قاسم حسینی، سعید حضایی، غلامحسین امیری، دکتر شهباز شهبازی، حمید ظهیری، ملک رضا ملک پور
ناشر: کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین المللی

پیشرفت تجارت بین المللی باعث ایجاد و توسعه چشمگیر حمل ترکیبی شده است. این نوع حمل و نقل که مستلزم استفاده از وسائل مختلف است، موجب شده است که تشکیلاتی جدا از حمل کنندگان پدید آید که کالا را از مبدأ تحویل گرفته و در مقصد تحویل دهد. واژه فورواردر Forwarder از مصدر Forward و دارای معانی متعددی می باشد و لیکن در صنعت حمل و نقل مفهوم خاصی به خود گرفته است و به شخص و فعالیتی خاص اطلاق می گردد که در عین حال طیف وسیعی را در بر می گیرد و شاید به دلیل این گستردگی، تعریف مشخصی از آن ارائه نگردیده است.

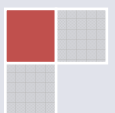
در مقررات UNCTAD/ICC برای اسناد حمل ترکیبی کالا، فورواردر شخصی است که حمل را طراحی نموده و از طرف خود یا از طرف شخص دیگری قرارداد حمل را با قبول مسئولیت به انجام می رساند. فورواردر بارنامه را صادر نموده و مسئولیت حمل را از مبدأ تا مقصد به عهده می گیرد.

کتاب نقش فورواردر در حمل و نقل بین المللی در ۶ فصل به بررسی: تعریف فورواردر و جایگاه آن در حمل و نقل، ساختار بخش حمل و نقل، متصدیان حمل و نقل، مؤسسات مرتبط با حمل و نقل، تاریخچه فورواردر، فورواردر و تجارت بین المللی، قراردادهای تجاری، اصطلاحات تجاری، اسناد تجاری حمل و نقل، خدمات، مسئولیت ها و تعهدات فورواردر و محدودیت مسئولیت های آن، معرفی شرایط فورواردر های متخصص و چگونگی نحوه انتخاب فورواردر می پردازد. همچنین معرفی سازمان فیاتا و اسناد بین المللی استاندارد، قرارداد نمونه، مقررات نمونه فیاتا در رابطه با فعالیت فورواردری و مجموعه ضوابط حاکم بر حمل و نقل بین المللی از جمله وظایف، مسئولیت ها و حقوق ناظر بر فعالیت فورواردری و فعالیتی کریری جاده ای کالا از دیگر سرفصل های پرداخته شده در کتاب حاضر می باشد.

هشدار بر آثار تصحیح قیمت حامل‌های انرژی

دکتر محمدمهدی بهکیش

مهم‌ترین اثر تصحیح قیمت حامل‌های انرژی، رفع اختلال از قیمت‌ها است که در صورت اجرای درست آن به روان‌سازی مکانیزم بازار می‌انجامد و مسیر و جهت سرمایه‌گذاری‌ها در جامعه را اصلاح می‌کند و در نتیجه از منابع تولید در کشور (سرمایه و مواد اولیه و ...) بهره‌برداری بهتری می‌شود و از اتلاف منابع جلوگیری می‌گردد. البته هدفمند کردن یارانه‌ها - که در جامعه مطرح است - به معنی پرداخت مستقیم یارانه (سوبسید) به منظور جبران خسارت از یک طرف و هدفمند کردن آن برای برقراری عدالت از طرف دیگر می‌باشد که بحث جداگانه‌ای را می‌طلبد و در مطبوعات به آن پرداخته شده است. در این یادداشت بر آثار تصحیح قیمت حامل‌های انرژی بر بخش‌های مختلف اقتصاد متمرکزیم که هدف اصلی در هدفمند کردن یارانه‌ها است و متأسفانه مورد توجه کافی قرار نگرفته است...

هشدار بر آثار تصحیح قیمت حامل های انرژی

دکتر محمدمهدی بهکیش

مهم ترین اثر تصحیح قیمت حامل های انرژی، رفع اختلال از قیمت ها است که در صورت اجرای درست آن به روان سازی مکانیزم بازار می انجامد و مسیر و جهت سرمایه گذاری ها در جامعه را اصلاح می کند و در نتیجه از منابع تولید در کشور (سرمایه و مواد اولیه و ...) بهره برداری بهتری می شود و از اتلاف منابع جلوگیری می گردد. البته هدفمند کردن یارانه ها- که در جامعه مطرح است- به معنی پرداخت مستقیم یارانه (سوبسید) به منظور جبران خسارت از یک طرف و هدفمند کردن آن برای برقراری عدالت از طرف دیگر می باشد که بحث جداگانه ای را می طلبد و در مطبوعات به آن پرداخته شده است. در این یادداشت بر آثار تصحیح قیمت حامل های انرژی بر بخش های مختلف اقتصاد متمرکزیم که هدف اصلی در هدفمند کردن یارانه ها است و متأسفانه مورد توجه کافی قرار نگرفته است.

زمانی که قیمت حامل های انرژی بر اساس مکانیزم بازار تعیین نشده باشند، همانند شرایط موجود در کشور که به دلیل وجود سوبسید، مصرف کنندگان قیمت تعادلی در بازار رقابتی را نمی پردازند، قیمت ها علامت غلط به سرمایه گذار می دهند و در نتیجه سرمایه گذاری در زمینه هایی صورت می گیرد که برای جامعه سودآور نیست، ولی سرمایه گذار سود خود را می برد، در حالی که از منابع موجود در اقتصاد به درستی استفاده نشده است و عموماً موجب اتلاف قرار گرفته اند.

مثالی در این زمینه به روشن شدن موضوع کمک می کند. اگر فردی بخواهد یک مرغداری تأسیس کند، طبیعی است که سعی می کند سرمایه گذاری را به ترتیبی سامان دهد که هزینه های خود را به حداقل برساند و سود خود را حداکثر کند. بنابراین، اگر قیمت گازوئیل (به عنوان یکی از عوامل تولید) لیتری ۱۶۵ ریال باشد (وضعیت فعلی) برای او صرف نمی کند که در زمینه تنظیم درجه حرارت سالن ها از دستگاه ها و تکنولوژی های مدرن استفاده کند تا مصرف گازوئیل را به حداقل برساند. بنابراین به دلیل قیمت پائین گازوئیل برای او مقرون به صرفه است که گازوئیل را به صورت مستقیم بسوزاند (همانگونه که اکثر مرغداری های کشور این چنین می کنند) و در به کارگیری تکنولوژی هایی که موجب صرفه جویی در مصرف انرژی می شوند، سرمایه گذاری ننماید و بدین ترتیب با استفاده از روش های سنتی، هزینه های خود را کاهش می دهد (یعنی گازوئیل کم بها را به وفور می سوزاند) و سودش را افزون می کند. ولی اگر گازوئیل به قیمت رقابتی عرضه شود، سرمایه گذار در مرغداری مجبور می شود از طریق بکارگیری تکنولوژی های مدرن مصرف گازوئیل خود را به حد بهینه برساند، زیرا بکارگیری روش های سنتی فعالیت او را زیان آور می سازد.

در وضعیت اول، منابع موجود در اقتصاد به هدر می رود (مصرف گازوئیل زیاد)، جامعه زیان بسیار می بیند ولی سود سرمایه گذار تأمین می شود. در وضعیت دوم، منابع موجود در اقتصاد (در اینجا گازوئیل) به صورت اقتصادی مصرف می شود، از اتلاف منابع جلوگیری می گردد و در ضمن سود سرمایه گذار تأمین می شود. ولی در اینجا یک نکته مهم مطرح است و آن این که، در وضعیت اول که فعالیت سرمایه گذار موجب اتلاف منابع می شود، هر چند سودش تأمین شده ولی او با یک ریسک جدی مواجه می باشد، زیرا هر زمان قیمت انرژی واقعی (تعادلی) شود، مرغداری او دیگر نمی تواند سودآور باشد، بلکه ممکن است زیان ده نیز بشود، زیرا که ساختار تولید او بر اساس استفاده از تکنولوژی مدرن و استفاده بهینه از منابع انرژی به وجود نیامده است.

وضعیت اخیر، تصویرگر شرایطی است که اکثر صنایع و معادن و حتی منازل مسکونی ایران با آن مواجه اند. زیرا به دلیل وفور و قیمت پائین انرژی در طی یک دوره نسبتاً طولانی، سرمایه گذاران ناخواسته در جهت اتلاف انرژی سرمایه گذاری کرده اند و

حال که قرار است قیمت حامل های انرژی به طرف واقعی شدن حرکت نماید با مشکلات عمده روبرو خواهند شد. بنابراین در مسیر رفع اختلال از قیمت حامل های انرژی (که طرح آن به هدفمندسازی یارانه ها معروف شده است) لازم است به چند نکته مهم توجه شود تا حاصل آنچه به جراحی بزرگ در اقتصاد ایران تعبیر شده، به نفع مردم و اقتصاد جامعه حرکت نماید.

اول - ساختار تولید در اکثر صنایع کشور بر اساس انرژی ارزان سازماندهی شده است. (از مرغداری گرفته تا سیمان، فولاد، اتومبیل، نیروگاه ها و ...) با تغییر قیمت انرژی، بنگاه های مصرف کننده انرژی می بایست در جهت بهینه سازی مصرف آن از یک طرف و تولید محصولاتی که خود مصرف بهینه انرژی دارند (چون اتومبیل) از طرف دیگر، سرمایه گذاری کنند تا به یک واحد زیان ده تبدیل نگردند. در بسیاری از موارد حجم سرمایه گذاری برای بهینه سازی مصرف انرژی قابل توجه است و بنابراین دولت می بایست امکان این سرمایه گذاری گسترده را فراهم آورد. زیرا بنگاه ها و تأسیساتی که به این وضعیت دچار شده اند، مقصر نیستند. آنها بر اساس شرایط موجود در اقتصاد ایران در طی قرن گذشته سرمایه گذاری کرده اند.

تصحیح ساختار تولید مستلزم تأمین سرمایه مورد نیاز از یک طرف و تأمین تکنولوژی مناسب از طرف دیگر می باشد. می دانیم که تأمین تکنولوژی - حتی اگر سرمایه لازم تأمین گردد - در شرایط موجود کشور با مشکلات جدی مواجه است. بنابراین با توجه به موقعیت ویژه صنایع و معادن - و حتی خدمات - در کشور به خصوص از نظر حفظ اشتغال، به نظر لازم می آید که دولت قبل از اجرای طرح، زمینه تأمین سرمایه و همچنین تکنولوژی مورد نیاز را فراهم آورد. در اکثر مطالعات انجام شده تأثیر هدفمند سازی یارانه انرژی بر قیمت های تمام شده مورد توجه قرار گرفته اند (که البته امری مهم است) ولی هیچ برآوردی از سرمایه مورد نیاز برای اصلاح ساختار مصرف انرژی در واحدهای تولیدی در دست نیست و البته نوع و تنوع تکنولوژی مورد نیاز و چگونگی دسترسی به آن نیز مورد مطالعه قرار نگرفته است.

در این میان، ماده ۱۳۵ پیش نویس برنامه پنجم تنها موردی است که در آن رعایت استانداردهای مصرف انرژی در صدور مجوز تأسیس و پروانه بهره برداری به واحدها و شرکت های صنعتی مورد اشاره قرار گرفته است که البته این موضوع کمکی به برآورد سرمایه و تکنولوژی مورد نیاز نمی کند.

دوم - حمل و نقل از مراکز مهم مصرف کننده انرژی است. تولید و مصرف وسایل حمل و نقل در جامعه (اعم از باربری و مسافربری) بر اساس دسترسی به انرژی ارزان و فراوان شکل گرفته اند (متوسط عمر بالا و مصرف زیاد) و بنابراین مصرف انرژی در کیلومتر در این صنعت بسیار بالا است. علاوه بر آن به دلیل ارزان بودن انرژی، متوسط عمر وسایط نقلیه باری کشور بیش از ۱۵ سال شده است که موجب گردیده علیرغم انرژی ارزان در کشور، حدود ۱۰٪ هزینه تمام شده کالا مربوط به هزینه حمل و نقل باشد در حالی که این نسبت در سایر نقاط جهان کمتر از ۵٪ است.

افزایش قیمت حامل های انرژی، هزینه استفاده از وسایل حمل و نقل موجود در کشور را به شدت افزایش خواهد داد. به علاوه نظام واردات وسایل حمل و نقل تحت تأثیر سیاست های حمایت گرایانه از خودرو سازها در کشور، شرایطی را فراهم آورده که ساختار واردات به سادگی قابل تغییر نیست. اگر واردات اتومبیل و کامیون آزاد بود، می توانستیم با واردات وسایل حمل و نقلی که مصرف کم دارند، میزان سوخت را آنقدر کاهش دهیم که آثار افزایش هزینه سوخت را به میزان قابل توجهی جبران نماید. ولی آیا این امر امکان پذیر یا به صلاح است؟ در مقابل اگر بخواهیم خودرو سازها را کمک کنیم تا اتومبیل کم مصرف تولید کنند، چه حجمی از سرمایه گذاری را لازم دارند و آیا تکنولوژی لازم قابل دسترس می باشد؟ اگر هر دو مورد فوق غیر قابل اجرا در کوتاه مدت باشند - که به نظر این چنین است - فشار افزایش قیمت انرژی به صورت مستقیم و غیر مستقیم به مصرف کننده وارد می آید. ولی هدف اصلی از تصحیح قیمت ها، کمک به اقتصاد جامعه است نه تحمیل بار هزینه به مردم. سؤال جدی آن است که در این زمینه چه مطالعه ای صورت گرفته و چه اقداماتی در نظر است به اجرا درآید؟ اگر برنامه ریزی دقیقی در این زمینه نداشته باشیم - که به نظر می رسد نداریم - چه اتفاقاتی را در پیش روی خواهیم داشت؟ بنابراین ضرورت

دارد برنامه ای برای تغییر ساختار وسایل حمل و نقل تنظیم گردد تا حمل و نقل با مصرف انرژی کم، امکان پذیر گردد. اگر برای پاسخگویی به این سؤال، هم زمان با افزایش قیمت حامل های انرژی، راه حل های مناسب اندیشیده نشود، افزایش جدی هزینه های حمل و نقل، موجب زیان جامعه می شود، بدون آن که از مسیر تصحیح قیمت ها منتفع گردد. در این حالت پرداخت مستقیم یارانه (حتی به صورت هدفمند) کمکی به تصحیح ساختار نمی کند مگر آن که برای بهینه سازی مصرف انرژی برنامه ریزی شود.

سوم - ساختمان های کشور (اعم از تجاری، صنعتی و مسکونی) بر اساس انرژی ارزان ساخته شده اند و عادات متناسب با خود را در رفتار مردم به وجود آورده اند. به عنوان مثال، زمانی که سیستم گرمایش ساختمان در حال مصرف انرژی است، بسیاری از افراد پنجره ها را باز می کنند تا از هوای تازه نیز استفاده نمایند، به علاوه ایزولاسیون مناسب برای صرفه جویی در مصرف انرژی در ساختمان ها تعبیه نشده است. این ساختار به علاوه عادات و نوع رفتار مردم، نمی تواند به سادگی با افزایش قیمت انرژی، خود را تصحیح کند (زیرا به سرمایه و زمان و آموزش نیاز دارد) و بنابراین مصرف کنندگان را با افزایش هزینه های بسیار مواجه می سازد و قطعاً پرداخت سوبسیدهای نقدی به آنان نمی تواند جواب گوی آن باشد، ضمن آن که هدف اقتصاد کلان از تصحیح قیمت حامل های انرژی در مرحله اول بهینه سازی مصرف و تصحیح ساختار سرمایه گذاری است. بنابراین ضرورت ایجاد می کند که هم زمان با تصحیح قیمت انرژی و چه بسا پیش از آن، دولت برنامه ای برای بهینه سازی مصرف انرژی در تولید گرمایش و سرمایه ساختمان ها طراحی نماید و امکان اجرای آن را برای مردم فراهم آورد. در غیر آن صورت، افزایش هزینه انرژی در ساختمان بنگاه های تولیدی و خدماتی و همچنین ساختمان های مسکونی موجب می گردد مشکلات بسیار جدی برای مردم به وجود آید که به افزایش هزینه تولید و یا بالا رفتن هزینه زندگی می انجامد و ممکن است اقدام مثبت تصحیح قیمت انرژی را به ابزاری علیه خود تبدیل نماید. قابل ذکر است که در پیش نویس برنامه پنجم تنها در ماده ۱۶۳ اشاره ای به صرفه جویی انرژی در ساختمان ها کرده است که کمکی به رفع مشکل ساختمان های موجود در کشور نمی کند.

چهارم - یکی از مهم ترین آثار تصحیح قیمت حامل های انرژی و رفع اختلال از آنان، حرکت به سوی بازار رقابتی است که خود موجب افزایش سرمایه گذاری و اشتغال و درآمد می شود. زیرا وقتی قیمت ها تعادلی شود، علامت درست به سرمایه گذار می دهد و در نتیجه سرمایه ها به طرف فعالیت هایی خواهند رفت که علاوه بر تأمین سود برای سرمایه گذار، موجبات سودآوری برای جامعه را نیز فراهم می سازد و از اتلاف منابع جلوگیری می کند. اگر تصحیح قیمت انرژی، موجبات گسترش بازار رقابتی را فراهم نیورد و یا به عبارت دیگر آزادسازی نشود و انحصارات از بین نروند، جامعه از بزرگترین ره آورد رفع اختلال از قیمت ها بهره نخواهد برد. به کلام دیگر، جامعه مجبور می شود هزینه های افزایش قیمت انرژی را تحمل کند ولی از منافع آن که افزایش سرمایه گذاری و بهره وری است محروم می ماند.

پنجم - بدیهی است تصحیح قیمت انرژی، هزینه های دولت که برای پرداخت سوبسیدها صرف می شد را به شدت کاهش می دهد و موجب بهبود در تعادل بودجه می گردد. منابع آزاد شده عموماً می بایست صرف سرمایه گذاری برای تصحیح ساختارهای تولیدی و مصرف بهینه انرژی گردد و البته در کوتاه مدت، بخشی از منابع آزاد شده به زیان دیدگان پرداخت گردد تا تحمل بار هزینه آسان تر شود. این امر به برنامه ریزی دقیقی نیاز دارد که می بایست متکی بر مطالعات میدانی از صنایع، معادن، ساختمان ها و ... باشد. این امر ساختار بودجه ریزی را به شدت دگرگون خواهد کرد که می بایست در بستر برنامه توسعه ای که با همین هدف تهیه می گردد تنظیم شود.

مطالعات پراکنده ای از آثار افزایش قیمت انرژی بر بخش های مختلف اقتصادی صورت گرفته است ولی تاکنون امکان دسترسی به مطالعات زیربنائی مبنی بر چگونگی تصحیح ساختار تولید و مصرف انرژی در کشور فراهم نیامده است که قاعدتاً بر عهده سازمان برنامه و بودجه سابق می باشد. به همین دلیل انعکاس این امر مهم در بودجه ۱۳۸۹ قابل مشاهده نیست.

شاید به همین دلیل است که بودجه سال آتی در شکلی کاملاً منعطف طراحی گردیده و درصدهایی برای توزیع منابع آزاد شده در نظر گرفته شده است. معمولاً بودجه کشورها با امکان تغییرات بسیار کم (تک رقمی) در اجرا، مورد تصویب مجالس قرار می گیرند و تا به حال دیده نشده است که امکان تغییراتی این چنین گسترده به صورت رسمی در بودجه منظور شود. این امر فقدان مطالعه لازم را تأیید می کند. در نتیجه به نظر می رسد، فشار ناشی از افزایش هزینه سوخت به آن دسته از بنگاه ها تحمیل خواهد شد که دسترسی به منابع بودجه ای ندارند و طبیعی است که سعی خواهند کرد فشار افزایش هزینه را به مصرف کنندگان منتقل نمایند (از مسیر افزایش قیمت) که این امر خود، بنگاه را با کاهش تقاضا مواجه خواهد کرد و بنابراین علاوه بر افزایش جدی قیمت ها، با رکود گسترده تر مواجه خواهند شد. در مقابل دولت، با انعطافی که در بودجه پیش بینی کرده است منابع مورد نیاز را تأمین خواهد کرد و البته بنگاه های دولتی را نیز بی نصیب نخواهند گذاشت. بنابراین بخش خصوصی و مردم بیشترین فشار را از تصحیح قیمت حامل های انرژی تحمل خواهند کرد.

ششم - نزدیک به پنجاه سال است که تصحیح قیمت حامل های انرژی در اقتصاد ایران مطرح بوده است و هرگاه که دولت ها در این مسیر حرکت کرده اند با واکنش مردم مواجه شده اند و نهایتاً مجبور به عقب نشینی گردیده اند. علت عمده عدم موفقیت در این مسیر فقدان برنامه ای جامع برای این اقدام مهم بوده است.

ساختار اقتصاد ایران، همانگونه که اشاره شد، بر اساس وفور و قیمت ارزان انرژی شکل گرفته است و بنابراین سایر متغیرهای اقتصاد کلان چون نرخ بهره، قیمت ارز و ... در بستر حضور گسترده سوبسید شکل گرفته اند و در طی زمان طولانی، به نوعی تعادل رسیده اند.

حال که قرار است یکی از متغیرهای عمده این مجموعه تغییر کند، نمی توان به سایر عوامل بی توجه بود و بنابراین ضروری است حداقل برای دو متغیر دیگر یعنی نرخ بهره و قیمت ارز هم زمان برنامه ریزی شود تا دستیابی به تعادل های جدید امکان پذیر گردد. نگاه جامع و برنامه ریزی هم زمان درباره سیاست های پولی، ارزی و تجاری لازمه این حرکت در اقتصاد ایران است. **هفتم -** علیرغم فقدان رابطه گسترده بانک های کشور با نظام مالی دنیا، بحران جهانی تأثیر قابل توجهی بر اقتصاد کشور داشته است، زیرا از یک طرف قیمت کالاهای صادراتی بعضاً به شدت کاهش یافته اند و از طرف دیگر تقاضا برای بخش گسترده ای از صادرات ایران محدود شده است. بنابراین صنایع صادراتی و بنگاه هایی که خدمات مورد نیاز را در اختیار این بخش از اقتصاد قرار می دهند، با رکود مواجه شده اند. توجه به این بخش از اقتصاد اهمیت زیادی برای پایداری اشتغال و درآمد دارد، به خصوص که برخی از آنان چون صنایع پتروشیمی، صنایع فلزی و سیمان صنایع انرژی بر می باشند. عدم توجه به این بخش می تواند مشکلات عمده ای برای اقتصاد به وجود آورد.

مطالعه پیش نویس برنامه پنجم توسعه و بودجه سال ۱۳۸۹ نشان می دهد که هیچ یک از موارد فوق (به خصوص از دیدگاه چگونگی تغییر ساختار مصرف انرژی و بهینه سازی آن) مورد مطالعه دقیق قرار نگرفته اند و یا مطالعات مربوط در اختیار جامعه نیست. تجربه کشورهای دیگر - که مطالعات گسترده ای از آنان وجود دارد - نشان می دهد که اگر تصحیح گسترده قیمت ها (همانند آنچه در ایران در جریان است) متکی بر مطالعات لازم و تنظیم برنامه مناسب نباشد، مشکلات جدی برای مردم به وجود می آورد. به عبارت دیگر، اقدامی که می تواند به نفع مردم باشد و زمینه بهبود فعالیت اقتصادی آنان را فراهم آورد، به اقدامی هزینه ساز تبدیل می گردد که رکود گسترده تری را به دنبال می آورد.

باید توجه داشت که جراحی مورد نظر در قیمت حامل های انرژی آنقدر خطیر است که عدم انجام آن بهتر از اجرای نامناسب آن می باشد. به عبارت دیگر، هزینه های اجرای نامناسب تصحیح قیمت حامل های انرژی از نظر اقتصادی - اجتماعی و حتی سیاسی آنقدر زیاد خواهد بود که ممکن است از جمع هزینه های فعلی که به دلیل سوبسیدهای گسترده بر اقتصاد و جامعه تحمیل می شود فراتر رود.

توصیه به دقت در مطالعه و احتیاط در اجرا شرط عقل است که همگان بر آن واقفند، ولی عدم رعایت اصول علمی در این امر خطیر بسیار هشدار دهنده است.